

legyen az homoszexualitás, pénzkunyerálás, kábítószer, hűtlenség, betegség, hanyatlás, haldoklás... A „bámulatos család” nem ritkán elképesztőnek tűnik. A Mann-gyerekek vergődéseire fókuszálva, Lahme akarva-akaratlanul egyoldalú és sötét – nemcsak homályos, de negatív – képet fest Thomas Mannról. Aki nincs tisztában életműve egyedülálló becsével, aki nem olvasta remekműveit (és féltő, ilyen ma egyre több van), az a mostani csoportkép alapján egy távoli, megfoghatatlan, elérhetetlen, megközelíthetetlen, rideg, gögös, önimádó embernek és rossz szülőnek vélheti a huszadik század egyik legkiemelkedőbb tollforgatóját és humanistáját, az európaiság őrzőjét és jelképét Európa legtragikusabb válságkorában. Ráadásul világnézetének a kor s a körülmények szorításában történő alakulását és ellentmondásait, szülőhazájával, Németországgal és kényszerűen választott új hazájával, az Amerikai Egyesült Államokkal való gyötrelmes-ellentmondásos, „odi et amo” kapcsolatának összetettségét sem értheti meg igazán, a temérdek adat, idézet, név, epizód, anekdota ellenére sem, mivel a fáktól gyakorta nem látja az erdőt. Az életrajzi monográfiák legfőbb csapdáját *A Mannok* sem tudja elkerülni: az esetlegességek dzsungelében éppenséggel az marad rejtve, ami „túlnő az időn”, túléli a biológiai életet, a múltból az öröklétbe, a mulandóságból a halhatatlanságba vezet. Mindezt a sodró narráció, a csakugyan regényes „meseszöveg” az izgalmas kalandok sora, az olvasmányos stílus csak részben kárpótol.

(Európa Könyvkiadó, Budapest, 2018)

Rusvay Balázs

Villon diák balladái – Villon-inspirációk és más versek

– részletek –

A Miasszonyunk-ballada

Kikacagtam Istent, Jézust,
nem bíztam az imádságban,
taszított a papi klérus:
halál után csak halál van.
Ám egy öreg kápolnában,
zord fagyok elől betérve,
képed előtt meg-megálltam.
Csak előtted hulltam térdre.
Drága, Féltő Édesanya,
mosolyogj az áldott csendben!
Ez a világ zsványtanya,
zsványoktól óvj meg engem,
ordasoktól emeld szívem,
hadd láthassam arcod végre!
Ne halljanak rólam hírt sem!
Csak előtted hullok térdre.
Vigasztald a jó anyákat:
(Az Enyém is Veled van már...)
fiaikban él alázat,
szívük tiszta, mint az oltár.
Még ha gyilkosok is volnánk,
latorságunk meg ne sértse
édes álmuk! Értünk szóljál!
Csak előtted hullunk térdre.

Ballada az örök életről

Daloltam én a múltó szerelemről,
s rímbe zártam a kolduló magányt.
Szavamra kélt a csontos temetőből
a legutolsó, férges járta tánc.
Hogy karjaimról lehullott a lánc,
örültek álmán csónakázhatok.
Bár messze űzött vérszutykos hazám,
míg él a dal: voltam, leszek, vagyok.
Hány ének rítt a kártyáról, s a borról,
mi sírba zárt annyi szép családot!
Én nyelvet bifláztam a tolvajoktól,
s leköttem, ki engem bogni látott.
Így lettem bolond fejednek áldott
csibész, aki még ott is faragott
pár rímet, hol más csak egy imát mond.
Míg él a dal: voltam, leszek, vagyok.
Mária-fohászt írtam jó anyámnak,
ismertem én Orleans hercegét.
(Csak úgy jártam ott, szívemből vigyázva
a földet, ahol Szent Johanna élt.)
S ha borért adtam pár levél babért,
vagy kilyuggattak ferde évszakok,
én megspóroltam hóhértól a bért.

Míg él a dal: voltam, leszek, vagyok.
Parázna pap és nagy valagú dáma
pokolra szállt a lúdtollam alatt,
s a fegyverkovács asszony tanítása
általam intett kis ribancokat.
És Diomedes rongy kalóz maradt,
bár úrrá tette őt a Nagy Mocsok.
Bár húsom, csontom föld alá rohadt,
míg él a dal: voltam, leszek, vagyok.
Most lelked lesem vaksi tegnapokból,
ki megidézte kósza lelkemet.
A bocskorom bocskoroddal barangol,
ha megpihensz – én megpihenhetek.
Utcák, folyók, puszták és tengerek...
Hát, lángoljunk át hét évszázadot
egy fáklyaként a mélységek felett!
Míg él a dal: voltam, leszek, vagyok.

*Rácz Laura***be my moon so i can be the night**

most olyan egyedül vagyok.
még a halálmadár sem rikolt a szomszéd fenyőfán.
nem gördül eső arcomon és nem koppan könnycsepp teraszomon.
most olyan nagy aszály van bennem.
haldokló halak vergődnek kiszáradt partjaimon.
egyedül vagyok. oly nagyon.
keresd meg a repedéseimet
ujjbegyeddél simítsd végig a még fájó sebeimet
legyél a fibrinszálaiban megtapadó vérlemezke
hisz vérzékeny vagyok s vérem oly kevéske
mert olyan nagy aszály van bennem.
legyél a holdam
s én leszek az éj
fényedben a sötétség

babérkoszorú

te vagy uralkodója lelkemnek, szívemnek, testemnek.
elismerem. győzedelmeskedtél felettem
pedig nem akartam, hogy szeressenek
engem már az istenem is elengedett.
árva, üres testem kuporog a padlón.
bár lennének szárnyaim, bár lenne egy hajóm,
hogy elmenjek innen bárhová,
hol a szavak nem fájnak,
hol szívemet kések nem döfik,
hol testemet érintik kezeid.
menj hát, szaladj, repülj, kelj útra
találj haza.
haza. hozzád. otthonom te vagy.

Lélek

tenyeremben lelkem kismadár
senki nem figyel rá
csak szuszog és kúszik
halni kész
már kihűlt piciny szürke teste
lehel ki évezredes kínjait

teremtés

partokat mosnak könnyeim
óceánokban alakít örvényeket
nem lesz könnyebb.
súlyommal ellentétesen növekszik a teher,
amit cipelek
és ami napról napra egyre nehezebb.
mikor rogyok össze alatta?
életem háza jaj, mikor dől rám?
én eddig mindig maradtam,
de most mennem kéne talán
bújni el, rejtőzni, sírgödröt ásni

talán akkor könnyű lenne
és nem omolna rám a padlás
telis-tele emlékekkel
miket kidobni az ember nem mer
de soha nem néz bele a dobozba.
fájdalom telepszik vállaimra
könnyeim elerednek, és kívánom
szakadjon ki belőlem a szomorúság
hagyjon el, magamra
el kell eresztenem a nyomort
még ha én teremtettem is
a hetedik napon.

zuhanás, repülés

tört már szívem,
suhogtak szárnyaim,
s forgott köröttem világ,
magánuniverzum.
voltam álom, ábránd, teher,
folyt vérem, könnyem, nyálam
ajkam nyílt szótlán s hullt testem hangtalan földre.
vágta szívemet bánat, ragadott torkon a Végtelen
mi maradt hát még istenem

Horváth Mónika

Reformátorok nyomában. Fejezetek a magyarországi reformáció századából

(Szerkesztette: Balogh Judit – Dienes Dénes – Szabadi István)

Az Európán végigsöprő vallásos megújulás, azaz a reformáció 500. évfordulóján megjelenő ismeretterjesztő kötet nagy igényességgel mutatja be Magyarországon a reformáció elterjedését. A jelentősebb városokhoz kötve igyekszik kiemelni a lutheri-, majd a kálvini irányzathoz kapcsolódó fontosabb eseményeket. A kötet címe szerint a reformáció egy-egy kiemelkedő alakjának nyomában járva ismereti Európának ezt az érdekes és ma is meghatározó korszakát.

Az olvasó egy, a szerzők által mind külső formájában, mind tartalmában igényesen összeállított könyvet tarthat a kezében, ami alkalmas arra, hogy felkeltse az érdeklődést az érdekes téma iránt elsősorban a középiskolai diákok, egyetemi hallgatók körében.

A szerzők közül Dienes Dénes a reformáció Mohács előtti politikai hátterének bemutatásakor fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy a reformációra úgy kell tekinteni, mint egy, a korban megjelenő szellemi és lelki ébredési folyamatra, mely a társadalom vallásos megújulását segíti elő.

A könyv olvasója megismerkedhet a korszak Magyarországnak történelmi hátterével, melyet mélységesen áthatott a töröktől való félelem légköre. Kitérőt tesz II. Lajos király németes udvarába, az országban uralkodó közhangulatra, vagyis a nemesi ellenzék körében erőteljesen megjelenő idegen- (azaz német) gyűlölet érzésére. A szerző hangsúlyozza, hogy a magyar lakosság emiatt is általános felháborodással fordult el az evangélikus tanoktól. Beszámol arról, hogy a magyar lakosság értetlenül állt Luther Márton azon véleménye előtt, miszerint éppen az őket megrémítő török veszélyben kellene látniuk a kulcsot Európa szellemi megújulásához. Ezzel magyarázatot ad a fejezet arra is, hogy a magyarok szemében Luther miért lehetett csupán egy „német”, aki ahelyett, hogy megoldást találna a veszély elhárítására, számukra jelentéktelen kérdésekkel pl. a pápa szóbeli osztorozásával foglalkozott. Többször is kiemeli Mária királynő szerepét, aki maga is szimpatizált Lutherrel és követőivel, ám ezt még saját testvére, Ferdinánd sem vette jó néven.

Dienes Dénes kísérletet tesz a reformáció terjedésének bemutatására, hangsúlyozva azt a gondolatot, hogy a szellemi megújulás rendkívüli gyorsasággal terjedt a német ajkú lakosság körében. Ezt követően ismerteti a reformáció és az egyházi